

Step By Step ČR

(program Začít spolu)

Začít spolu

Vzdělávací program Začít spolu

Začít spolu (v mezinárodním označení Step by Step) je otevřený metodický model nabízející učitelům a školám konkrétní postupy, jak realizovat požadavky a cíle Rámcového vzdělávacího programu pro ZV i MŠ (dále jen RVP).

Program představuje velmi otevřený didaktický systém. Umožňuje každé škole, každému učiteli přizpůsobit si jeho konkrétní podobu kultuře, zvykům a tradicím dané země, jejímu vzdělávacímu systému i potřebám konkrétních dětí. Začít spolu představuje pedagogický přístup, který v sobě spojuje moderní poznatky pedagogické a psychologické vědy spolu s osvědčenými vzdělávacími postupy (opírá se o konstruktivismus, učení Komenského, Montessori, poznatky o fungování mozku a procesech učení obsažené v dílech Piageta, Vygotského, Eriksona, Gardnera...). Jedná se o program, který představuje pedagogický přístup orientovaný na dítě.

Vzdělávací program Začít spolu klade důraz na individuální přístup k dítěti, partnerství rodiny, školy a širší společnosti v oblasti výchovy a vzdělávání. Prosazuje a umožňuje inkluzi dětí se speciálními potřebami (dětí nadprůměrně nadaných, dětí s vývojovými poruchami, dětí s postižením, velmi se osvědčuje u dětí z různých etnických menšin).

Využívá projektového učení, integrovanou tematickou výuku a podnětné prostředí ve třídě (netradiční členění třídy do tzv. center aktivit).

Již od MŠ se úspěšně pracuje se sebehodnocením (prostřednictvím portfolia a individuálního vzdělávacího programu) dětí, což posiluje pozitivní motivaci dětí k aktivnímu a samostatnému učení.

Program má propracovaný systém modulů vzdělávání. Tyto moduly tvoří ucelený komplex, který umožňuje pracovat podle nejnovějších světových poznatků i výsledků výzkumů v oblasti psychologie a pedagogiky. Cílem a posláním Step by Step ČR, o.s je seznámit pedagogy s novými moderními trendy v rámci vzdělávacího procesu, podpořit jejich profesní a osobnostní růst, rozvíjet jejich kreativitu a týmovou spolupráci a aktivní spolupráci s rodiči dětí.

Všechny kurzy jsou akreditované MŠMT, a po ukončení kurzu obdrží účastníci certifikát; č. akreditace: 7726/2008-25-185.

Kvalita tohoto programu je definována Mezinárodními ISSA standardy kvality pedagogické práce.

Tyto Standardy splňují požadavky na kvalitu vzdělávání v zemích EU, jsou v souladu s trendy českého školství, s myšlenkami RVP a slouží jako nástroj pro to, aby děti, které vzděláváme, byly připravené na život. Standardy představují základní znalosti, dovednosti, postoje a strategie učitelů, kteří se řídí filozofií programů orientovaných na dítě. V podstatě popisují klíčové kompetence učitele.

SbS ČR, o.s. je držitelem licence a práv na šíření a rozvoj vzdělávacího programu Začít spolu v České republice a vlastní autorizaci Mezinárodních ISSA standardů kvality pedagogické práce v ČR od mezinárodní asociace Step by Step ISSA International Step by Step Association (dále jen ISSA), které je členem. Více informací o ISSA je k dispozici www.issa.nl.

V současné době pracuje v programu přes 700 učitelů z nejrůznějších typů škol.

Průběh jednoho dne ve třídě Začít spolu

Je poměrně obtížné uvést obecně platný popis dne ve třídách Začít spolu. Konkrétní struktura dne a délka jednotlivých činností se vždy řídí potřebami dětí a odvíjí od tématu, na němž ve třídě pracují. I přes tyto individuální odlišnosti mezi jednotlivými školami i jednotlivými učiteli realizujícími vzdělávací program Začít spolu ve svých třídách, existují typy činností, které využívají všichni (být třeba v různé míře a poněkud odlišném časovém rozložení).

Příklad 1 konkrétního dne (časové rozvržení je pouze orientační) :

Ranní kruh (20-30 minut)

Den začíná ranním kruhem, který je místem pro **společné setkávání**, pro společné **sdílení**, pro **vyjadřování vlastních pocitů** (jak se momentálně cítíme, co nás trápí nebo těší). V ranním kruhu se také děti dozví **informace** o tom, co je na daný den naplánováno, jaké aktivity je čekají, o čem se budou učit. Děti mají možnost říct, co už o daném tématu vědí, co by je ještě zajímalo a chtěly se naučit apod.

Pravidelnou součástí ranního kruhu bývá i ranní zpráva. Tuto ranní zprávu připravuje jak učitel, tak učitel ve spolupráci s dětmi nebo postupně i děti samy. Někdy má zpráva organizační charakter (informace co nás dnešní den čeká), někdy se pomocí této zprávy děti procvičují gramatiku (doplňování i-y, dlouhých samohlásek apod.). Jedná se o jednoduchý text (max. 3 věty), který by měl být interaktivní (dá se s ním pracovat a děti při jeho čtení mohou spolupracovat), měl by být každý den jiný (různé formy, neměl by postrádat i vtip) a motivovat děti k činnostem, které je daný den čekají.

Společná práce (60- 90 minut)

Po ranním kruhu zpravidla následuje probírání učiva z českého jazyka, matematiky apod.

Děti pracují samostatně, ve dvojicích či malých skupinách ale i frontálně (celá skupina). V podstatě se v této části dne jedná o učební aktivity, při kterých celá třída pracuje na **společném zadání**.

Připravované úkoly však mohou být odstupňovány podle obtížnosti, od takových, které předpokládají zvládnutí základního učiva až po úlohy nadstandardní.

Práce v centrech aktivity (60-90 minut)

Po přestávce nastává práce dětí v tzv. centrech aktivity. Úlohy, které jsou pro děti v centrech aktivit připravené, se vztahují k tématu projektu, na kterém v daném období děti pracují.

Děti se rozejdou do center aktivit, v nichž samostatně pracují. **Centrum si volí** podle daných pravidel. Nejčastěji se děti zapisují do předem připravené tabulky a vytvářejí tak rozpis, který přehledně mapuje práci všech dětí ve třídě po dobu celého týdne. Tato pravidla zajišťují podmínky k tomu, aby dítě prošlo během týdne/ v rámci projektu všemi základními (povinnými) úkoly. V centrech jsou připravené takové aktivity, které vedou děti k přemýšlení a praktické činnosti zároveň, úkoly při kterých se děti učí spolupracovat, vzájemně komunikovat, řešit problémy apod.

V podstatě to ve třídě vypadá tak, že v každém centru aktivit pracuje skupina dětí na jiném úkolu. To, co úkoly v jednotlivých centrech spojuje, je **téma projektu**, k němuž se **úkoly vztahují** a kterým se děti ve třídě po určité období zabývají. Samozřejmostí je propojení tématu ve škole s reálným životem i mimo školu (exkurze, výpravy, besedy...) Při práci v centrech aktivit tedy nastává ve třídě situace, v níž se paralelně vedle sebe (v tentýž čas) odehrávají různé činnosti. Děti zpravidla pracují jeden den v jednom centru a další den si volí centrum jiné.

Hodnotící / reflexní kruh (20-30 minut)

Na závěr dne se všichni sejdou opět v kruhu. Zde si děti prezentují výsledky své práce, hodnotí, co a jak se jim dařilo, nedařilo a proč. Zároveň si takto vzájemně vyměňují zkušenosti, čímž se učí od sebe navzájem. Je zde prostor i pro vzájemné hodnocení mezi dětmi a samozřejmě i pro hodnocení učitele.

Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA

Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA¹ [1]

Tento dokument popisuje žádoucí kvalitu dobré práce učitele v souladu s nejnovějšími mezinárodními pedagogicko-didaktickými trendy. Funguje současně jako rámec, nástroj, vodítko účinného vykonávání profese, udržování a cíleného rozvoje kvality práce učitele, nástroje profesního seberozvoje, sebereflexe a sebehodnocení, v některých školách přejímá roli obecně platného vymezení kvality práce učitele, tedy roli zatím u nás neexistujícího národního standardu kvality práce učitele. Je to možné proto, že většinou obsahuje a akcentuje základní pedagogické, výchovné a didaktické požadavky na kvalitu učitelovy práce.

Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA je vymezen následujícími oblastmi výchovně vzdělávacího procesu:

- Komunikace
- Rodina a komunita
- Inkluze, rozmanitost a demokratické hodnoty
- Plánování a hodnocení
- Výchovně vzdělávací strategie ukázka
- Učební prostředí
- Profesní rozvoj

¹ Jedná se o upravenou, aktualizovanou a rozšířenou verzi původního dokumentu Mezinárodní standardy kvality pedagogické práce (ISSA standardy) na které najdete odkaz i v publikaci KREJČOVÁ, V., KARGEROVÁ, J. Vzdělávací program Začít spolu. Metodický průvodce pro I. stupeň základní školy. Praha: Portál, 2003, 228 stran. ISBN 80-7178-695-0.

Každá oblast obsahuje několik kritérií, která jsou dále specifikována pozorovatelnými indikátory. Indikátory doplňuje rámec jejich obsahové náplně, který rozvádí smysl a význam jednotlivých indikátorů, dále přináší také praktické příklady, kterými lze indikátory naplňovat.

Hlavním smyslem tohoto dokumentu je umožnit učitelům snáze a průběžně vyhodnocovat svoji práci podle jasně daných kritérií, získat konkrétní a jasnou zpětnou vazbu o oblasti, která ho v jeho dalším profesním rozvoji aktuálně zajímá a umožnit mu samostatně či s podporou plánovat další kroky a postupy, které povedou ke zvýšení kvality jeho práce.

Pro vzdělávací program Začít spolu jsou tyto požadavky na práci učitele jasným vymezením kvality, ve kterém se chceme nadále pohybovat.

Poznámka. Dokument Kompetentní učitel 21. století byl v roce 2011 upraven týmem odborníků a učitelů, kteří se podílejí na implementaci a realizaci programu Začít spolu na různých úrovních tak, aby odpovídal kontextu českého vzdělávacího prostředí s důrazem na předškolní a primární pedagogiku.

Tento dokument lze objednat v elektronické podobě s videoukázkami výuky.

Odkazy a další informace

[Publikace Step by Step](#)

[Vzdělávání učitelů Step by Step](#)

[A také zde.](#)

[Step by step ČR na webu.](#)